

1. Nomen Podstatné mená

Podstatné mená majú v nemčine člen (určitý: *der, das, die* – alebo neurčitý: *ein, ein, eine*), ktorý stojí pred podstatným menom a vyjadruje jeho rod, číslo a pád. Nemčina má 3 rody, 2 čísla a na rozdiel od slovenčiny len 4 pády. Na ľahšie zapamätanie používame v 1. module v tabuľkách vždy rovnaké farby: mužský rod – modrá, stredný rod – zelená, ženský rod – červená, plurál – žltá.

V tabuľkách uvádzame stredný rod vedľa mužského, lebo tvary oboch rodov sa v nemčine často zhodujú a tak toto poradie uľahčuje učenie. To isté platí pre ženský rod a plurál.

1.1 Deklination von Nomen und Artikel Skloňovanie podstatných mien a členy

Der bestimmte Artikel Určitý člen

Keď na niečo ukazujeme alebo odkazujeme na niečo, o čom už bola reč, používame určitý člen. V slovenčine používame v takej situácii ukazovacie zámeno ten, tá, to.

	singulár			plurál
	mužský rod (maskulínium)	stredný rod (neutrum)	ženský rod (feminínium)	všetky rody
nominatív	der Vater	das Kind	die Mutter	die Kinder
genitív*	des Vaters	des Kindes	der Mutter	der Kinder
datív	dem Vater	dem Kind	der Mutter	den Kindern
akuzatív	den Vater	das Kind	die Mutter	die Kinder

Pri skloňovaní podstatných mien sa väčšinou mení iba člen. Tvary, kde sa okrem člena mení aj koncovka, sú v tabuľke označené modrou farbou.

* Genitív sa v nemčine v ústnej komunikácii málokedy používa, preto je v tabuľke vytlačený šedou farbou.

Der unbestimmte Artikel Neurčitý člen

Keď hovoríme o nejakej osobe alebo veci po prvýkrát, používame neurčitý člen.

	singulár			plurál
	mužský rod (maskulínium)	stredný rod (neutrum)	ženský rod (feminínium)	všetky rody
nominatív	ein Vater	ein Kind	eine Mutter	Kinder
genitív*	eines Vaters	eines Kindes	einer Mutter	{Kinder}
datív	einem Vater	einem Kind	einer Mutter	Kindern
akuzatív	einen Vater	ein Kind	eine Mutter	Kinder

Neurčitý člen *ein, ein, eine* znamená vlastne jeden, jedno, jedna z mnohých.

V pluráli zanikne, lebo by nemal význam.

Der negative Artikel Záporný člen

Od neurčitého člena je odvodený záporný člen *kein, kein, keine*. V singulári sa skloňuje rovnako ako *ein, ein, eine*, v pluráli ako určitý člen *die*. Najčastejšie sa používa v nominatíve a v akuzatíve, preto uvádzame skrátenú tabuľku:

	singulár			plurál
	mužský rod (maskulínium)	stredný rod (neutrum)	ženský rod (feminínium)	všetky rody
nominatív	kein Vater	kein Kind	keine Mutter	keine Kinder
akuzatív	keinen Vater	kein Kind	keine Mutter	keine Kinder

S výnimkou mužského rodu sú tvary v akuzatíve rovnaké ako v nominatíve.

Gebrauch der Artikel *Používanie členov*

Neurčitý člen používame vtedy, keď ide o osoby alebo veci doteraz neznáme alebo bližšie neurčené, zvyčajne o nich hovoríme po prvýkrát. Niekedy sa dajú nahradiť číslovkou *eins* = jeden, jedno, jedna:

Ich trinke eine Cola. *Dám si (jednu) colu.*

Určitý člen používame, keď na nejakú vec ukazujeme alebo odkazujeme:

Isst du noch die Bratwurst? *Zješ/Dáš si ešte tú klobásu?*

V niektorých ustálených spojeniach sa člen nepoužíva („nulový člen“):

športy, hry, hudobné nástroje:

Spielst du Fußball? *Hráš futbal?*

Wir spielen Schach. *Hráme šach.*

Er spielt Gitarre. *Hrá na gitaru.*

školské predmety:

Am Dienstag haben wir Geografie. *V utorok máme zemepis.*

jedlo, pitie (podstatné mená označujúce látku):

Ich esse gern Pizza. *Jem rád pizzu.*

Trinkst du Kaffee? *Piješ kávu?*

názvy miest a krajín, ktoré sú stredného rodu:

Ich fahre nach Berlin/Deutschland. *Cestujem do Berlína/Nemecka.*

Kommst du aus Wien/Österreich? *Pochádzaš z Viedne/Rakúska?*

Pozor:

Pri názvoch krajín, ktoré sú iného ako stredného rodu, sa používa určitý člen:

die Slowakei (f)	Ich wohne in der Slowakei.	<i>Bývam na Slovensku.</i>
die USA (Pl)	Meine Tante lebt in den USA.	<i>Moja teta býva v USA.</i>
der Iran (m)	Mein Vater fährt in den Iran.	<i>Môj otec cestuje do Iránu.</i>

1.2 Plural *Plurál*

Koncovka plurálu sa nachádza v našom slovníčku za podstatným menom, napr.:

das Heft, -ezošit

pričom -e je koncovka plurálu Hefte.

Rozdelenie podstatných mien podľa koncoviek plurálu:

1. skupina: -e

a) -e: Hefte, Bleistifte, Projekte, Spiele

b) ðe: Rucksäcke, Chöre, Pläne, Räume (so zmenou kmeňovej samohlásky*)

2. skupina: -er

a) -er: Bilder, Kinder

b) ðer: Fächer, Bücher, Häuser (so zmenou kmeňovej samohlásky*)

→ často jednoslabičné podstatné mená stredného rodu

3. skupina: - (bez koncovky)

a) -: Pinsel, Zimmer, Lehrer, Kugelschreiber

b) ð: Brüder, Äpfel (so zmenou kmeňovej samohlásky*)

→ vždy podstatné mená končiacie sa na -chen, -lein (zdrobneniny, napr. *Brötchen*)

4. skupina: -(e)n

a) -n: Schulen, Tafeln, Schwestern

b) -en: Frauen, Jahreszeiten, Übungen

5. skupina: -nen
 -nen: Lehrerinnen, Freundinnen, Schülerinnen
 → vždy podstatné mená ženského rodu končiace sa na *-in*

6. skupina: -s
 -s: Omas, Tipps, E-Mails, Fotos, Radiergummis
 → často slová cudzieho pôvodu a slová končiace na *-i*

* Zmena kmeňovej samohlásky znamená zmenu: a → ä, o → ö, u → ü

1.3 Komposita *Zložené slová*

Najčastejšie zložené slová sú podstatné mená (napr. *Deutschbuch* = učebnica nemčiny), ale existujú aj prídavné mená (*hellblau* = svetlomodrý) a slovesá (*fernsehen* = sledovať televíziu, dosl. vidieť ďaleko, pozerat' sa do dialky). Keď si uvedomíš, z čoho sa zložené slovo skladá (dokážeš ho „rozobrať“), ľahšie porozumieš ďalším zloženým slovám.

Posledné slovo v zloženine určuje rod a skloňuje sa (môže teda meniť tvar v pluráli), ostatné slová sa nemenia:
 eine Hausaufgabe – viele Hausaufgaben *jedna domáca úloha – veľa domácich úloh.*

Nomen + Nomen *Podstatné meno + podstatné meno*

die Kugel + der Schreiber = **der** Kugelschreiber *gulôčkové pero*
 das Deutsch + das Buch = **das** Deutschbuch *učebnica nemčiny*
 das Eis + die Kugel = **die** Eiskugel *kopček, dosl. „guľa“ zmrzlina*

Verb + Nomen *Sloveso + podstatné meno*

essen + der Tisch = **der** Esstisch *jedálský stôl*
 schlafen + das Zimmer = **das** Schlafzimmer *spáľňa, dosl. spiaca izba ☺*
 schwimmen + die Halle = **die** Schwimmhalle *krytý bazén, plaváreň, dosl. hala, kde sa pláva*

V zložených podstatných menách odpadáva pri slovese koncovka neurčitku *-en*.

2. Adjektive *Prídavné mená*

Adjektiv im Prädikat *Prídavné meno v prísudku*

Der Pullover ist blau. *Ten pulóver je modrý.*
 Das T-Shirt ist grün. *To tričko je zelené.*
 Die Jacke ist schwarz. *Tá bunda je čierna.*
 Die Schuhe sind braun. *Tie topánky sú hnedé.*

Prídavné meno v prísudku (v spojení so slovesom byť) sa na rozdiel od slovenčiny nesklonuje a má iba jeden tvar pre všetky rody aj plurál.

Skloňovanie prídavných mien v prívlastku preberieme neskôr.

3. Pronomen *Zámená*

3.1 Personalpronomen *Osobné zámená*

nominatív	ich <i>ja</i>	du <i>ty</i>	er <i>on</i>	es <i>ono</i>	sie <i>ona</i>	wir <i>my</i>	ihr <i>vy</i>	sie <i>oni, ony</i>	Sie <i>vy/Vy</i>
datív	mir	dir	ihm	ihm	ihr	uns	euch	ihnen	Ihnen
akuzatív	mich	dich	ihn	es	sie	uns	euch	sie	Sie

Genitív osobných zámen nie je uvedený, lebo sa nepoužíva.

Tvar 3. osoby plurálu *Sie* (s veľkým písmenom) sa používa ako zdvorilostná forma (v slovenčine vyknanie, v nemčine „onikanie“).

Pozor:

Keď vykáme viacerým osobám, používame rovnako ako v singulári tvar *Sie*:
Meine Damen und Herren, bitte sprechen Sie langsam.

Dámy a páni, prosím, hovorte pomaly.

Ak tykáme viacerým osobám, používame tvar *ihr*:

Kinder, habt ihr noch Hunger? *Deti, máte ešte hlad?*

3.2 Possessivartikel *Privlastňovacie zámená*

Privlastňovacie zámená sa v nemčine volajú „privlastňovacie členy“, pretože vo vete majú rovnakú funkciu a skloňujú sa ako členy.

	singulár			plurál				
	ich	du	er/es	sie	wir	ihr	sie/Sie	
(m)	mein	dein	sein	ihr	unser	euer	ihr/Ihr	Schrank
(n)	mein	dein	sein	ihr	unser	euer	ihr/Ihr	Zimmer
(f)	meine	deine	seine	ihre	unsere	eure	ihre/Ihre	Wohnung
(pl)	meine	deine	seine	ihre	unsere	eure	ihre/Ihre	Stühle

V 1. diele učebnice sa naučíš aktívne používať iba zámená *mein, dein, sein, ihr* a *unser*, ostatné sa preberajú neskôr.

So zámenom *euer/eure* sa stretávame často v pokynoch k cvičeniam, napr.:

Schreibt euren Namen und zwei Hobbys. *Napíšte svoje meno a dva koníčky.*

mein *môj*

	singulár			plurál
	mužský rod	stredný rod	ženský rod	všetky rody
nominatív	mein Vater	mein Kind	meine Mutter	meine Eltern
genitív	meines Vaters	meines Kindes	meiner Mutter	meiner Eltern
datív	meinem Vater	meinem Kind	meiner Mutter	meinen Eltern
akuzatív	meinen Vater	mein Kind	meine Mutter	meine Eltern

Privlastňovacie zámená sa skloňujú v singulári podľa neurčitých členov, v pluráli preberajú koncovky určitého člena. Porovnaj: *ein*en Vater – *mein*en Vater / *die* Eltern – *mein*e Eltern.

Zámeno *svoj*, ktoré privlastňuje podmetu a je rovnaké pre všetky osoby, v nemčine neexistuje.

Porovnaj:

Nimm bitte *deinen* Rucksack und geh zum Training.

Vezmi si, prosím, svoj batoh a choď na tréning. (podmet: ty)

Ich nehme *meinen* Rucksack und gehe zum Training.

Vezmem si svoj batoh a idem na tréning. (podmet: ja)

3.3 Fragepronomen *Opytovacie zámená*

nominatív	wer/was?	<i>kto/čo?</i>
genitív	wessen?	<i>koho/čoho?</i>
datív	wem/was?	<i>komu/čomu?</i>
akuzatív	wen/was?	<i>koho/čo?</i>